

**UCHWAŁA NR XIII/102/2016
RADY GMINY ŚWIĄTKI**

z dnia 30 marca 2016 r.

w sprawie przyjęcia „Sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2015 rok oraz potrzeby związane z realizacją zadania na 2016 rok”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 1515 z późniejszymi zmianami) oraz art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 1 ustawy z 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 332 z późniejszymi zmianami) Rada Gminy Świątki uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2015 rok oraz potrzeby związane z realizacją zadania na 2016 rok”, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Świątki

Tomasz Szewczyk

SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY ZA 2015 ROK
ORAZ POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA 2016 ROK

Świątki, 30 marzec 2016 roku

Spis treści

I. Wprowadzenie	2
II. System opieki nad dzieckiem – zadania gminy	2
III. Wspieranie rodziny – interdyscyplinarność działań	4
IV. Organizacja pracy asystenta rodziny	7
V. Rekomendacje w 2016 roku	7

I. Wprowadzenie

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 ze zm.).

Ustawodawca w powyższym akcie prawnym określił m.in. nowe zadania dla poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego, w tym gminnego.

Art. 179 ust. 1 ustawy określa, iż w terminie do dnia 31 marca każdego roku Wójt składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, uchwała gminny program wspierania rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach od 2012 roku jest instytucją odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu wspierania rodziny oraz kreowanie lokalnej polityki społecznej i rozwój systemu pomocy dla rodziny, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich na terenie gminy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach rozpoczął i kontynuuje realizację nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny, kierując się dobrem dziecka, dobrem rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka, przy współdziałaniu instytucji i organizacji, pracujących z dziećmi i rodzicami.

Wskazane zadania realizowane są w oparciu o założenia programowe i ustawowe zawarte w szczególności w poniższych dokumentach:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn.zm.),
- Uchwała Nr XXI/187/2013 z dnia 21 marca 2013 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Świątki na lata 2013- 2015,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świątki na lata 2011-2016,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r. Poz. 163 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.).

II. System opieki nad dzieckiem – zadania gminy

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminę zadania, mające na celu stworzenie i realizowanie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie, do których w szczególności należy:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez:
  - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej;

- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
- sporządzanie sprawozdań z zakresu wspierania rodziny;
- realizacja zadań wynikających z programów z zakresu wspierania rodziny.

III. Wspieranie rodziny – interdyscyplinarność działań

Wobec rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach podejmował działania, których celem było zapewnienie wsparcia i pomocy, szczególnie poprzez:

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny;
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomoc w integracji rodziny;
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążenie do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny, jako zespół planowanych działań, mających na celu przywrócenie rodzinie funkcji opiekuńczo-rodzicielskich, prowadzone może być w formie:

- pracy z rodziną m.in. poprzez konsultacje, poradnictwo specjalistyczne, terapię, mediację, usługi dla rodzin z dziećmi, pomoc prawną, przydzielenie asystenta rodziny;
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka poprzez placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające i może odbywać się przy aktywnym udziale lokalnych instytucji, organizacji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny.

Pomoc rodzinie ma charakter czasowy i podejmowana jest przy pełnym wykorzystaniu zasobów własnych rodziny oraz potencjału tej rodziny i jej najbliższego otoczenia.

Praca z rodziną podejmowana jest zarówno w rodzinie wymagającej wsparcia, by mogła poradzić sobie z doznawanymi trudnościami, tak by nie doszło do działań interwencyjnych w postaci umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, jak i rodzinie w sytuacji umieszczenia czasowego dziecka poza rodziną. Wówczas działania pomocowe zmierzają do stworzenia takich warunków w funkcjonowaniu rodziców umieszczonego dziecka, by możliwy był powrót dziecka do rodziny biologicznej.

Asystent rodziny jest nową profesją w systemie wspierania rodziny, wprowadzoną ustawą o wspieraniu rodziny, której cechami charakterystycznymi są kompleksowe działania podejmowane wobec rodziny i polegające przede wszystkim na towarzyszeniu rodzinie, z zachowaniem profesjonalnych relacji, w pokonywaniu trudności, poprawie funkcjonowania i zmianie niekorzystnych dla rodziny sytuacji kryzysowych.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

1) pomoc w poprawie sytuacji bytowej oraz w uzyskaniu samodzielności materialnej:

- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;

2) wsparcie specjalistyczne:

- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;

3) czynności administracyjne:

- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną; opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;

4) współpraca z innymi podmiotami:

- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

5) czynności interwencyjne:

- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Niezależnie od pracowników socjalnych, asystenci rodziny zajmują się wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba podejmowanych przez niego działań pomocowych ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rola asystenta rodziny ma istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie

rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Działania asystenta polegają na aktywnym wspieraniu rodziny, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania przez tę rodzinę.

Praca asystenta rodziny odbywa się w miejscu zamieszkania tych rodzin i poza nim przy aktywnym współdziałaniu i współpracy pracownika socjalnego z rejonu osoby objętej wsparciem asystenta.

Decyzję o przydziale asystenta rodziny do danej rodziny podejmuje Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Świątkach na podstawie wniosku pracownika socjalnego i jego analizy sytuacji danej rodziny.

W 2015 roku wspierającymi, motywującymi i pomocowymi działaniami asystentów rodziny objętych zostało 26 rodzin (107 osoby, w tym: 62 dzieci), które przeżywały trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i długotrwale pozostawały w systemie pomocy społecznej. W rodzinach tych najczęściej występowały problemy z prowadzeniem gospodarstwa domowego, bezrobocie, ubóstwo, nadużywanie alkoholu, przemoc, długotrwała choroba i niepełnosprawność. Były to rodziny niepełne, wielodzietne, nie posiadające właściwego wsparcia w swoim środowisku rodzinnym.

Asystenci udzielali wsparcia w poprawie sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, gospodarowaniu środkami finansowymi, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, problemów wychowawczych z dziećmi, prowadzili indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci, motywowali do poszukiwania i utrzymania zatrudnienia, udzielali wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez organizowanie im zajęć psychoedukacyjnych.

Asystenci rodziny w swoich działaniach na rzecz rodzin współpracowali z pracownikami socjalnymi, pracownikami szkół i przedszkoli, kuratorami sądowymi, Sądami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Policją, Ośrodkiem Zdrowia, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dzięki współpracy z asystentem rodziny osiągnięto większość pozytywnych zmian w tych rodzinach. Te najbardziej efektywne, to między innymi: podjęcie zatrudnienia, utrzymywanie abstynencji w rodzinach z problemem alkoholowym, remonty i odświeżanie mieszkań, poprawa relacji między członkami rodzin.

Mimo wszelkich starań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świątkach oraz 4 asystentów rodziny, nie udało się przywrócić do prawidłowego funkcjonowania jednej z rodzin. Jedno dziecko z tej rodziny trafiło do zawodowej rodziny zastępczej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach współfinansował pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych, rodzinach zastępczych oraz rodzinach zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego. Razem w rodzinach zastępczych przebywa **7-ro dzieci**, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych **1 dziecko**.

Zgodnie z art. 191 ust 8 i 9 w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka, ponosi odpłatność za jego pobyt w pierwszym roku 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w drugim roku pobytu 30%, w trzecim i następnych 50%. Zgodnie z zapisami Ustawy tut. Ośrodek pokrywał częściowe koszty pobytu dzieci w ww. formach opieki zastępczej w wysokości 10% lub 30% kosztu pobytu. Na ten cel wydatkowano kwotę **15 879,40 zł**.

Rodziny, których dzieci postanowieniem sądu zostały umieszczone w rodzinach zastępczych lub

placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a także gdy rodzicom postanowieniem sądu zostały ograniczone prawa rodzicielskie objęte są działaniami pracownika socjalnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świątkach oraz asystenta rodziny, mającymi na celu takie wsparcie rodziny oraz wzmocnienie jej kompetencji opiekuńczo-wychowawczych w celu umożliwienia powrotu dzieci do środowiska.

W ramach gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną realizowano następujące zadania: udzielenie pomocy w formie zasiłków: stałych, okresowych, celowych, finansowanie dożywiania dzieci w szkole, dofinansowanie wypoczynku letniego, dofinansowanie do zakupów przyborów szkolnych, udzielanie pomocy rodzinom w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie, alkoholizmowi, poradnictwo socjalne, psychologiczne, prawne, objęcie rodziny wsparciem asystenta rodziny.

IV. Organizacja pracy asystenta rodziny

Asystent rodziny pracuje z rodzinami wieloprogowymi. Wymaga to od niego szerokiej wiedzy i umiejętności niezbędnych do realizacji zadań oraz profesjonalizmu zachowań w trudnych okolicznościach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach w 2015 roku zatrudniał 4 asystentów rodziny, w tym 3 na umowę zlecenie oraz 1 na umowę o pracę w ramach zadaniowego czasu pracy, posiadającego odpowiednie wykształcenie i doświadczenie w realizacji zadań na podobnym stanowisku.

W 2015 roku, Gmina Świątki uczestniczyła w realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2015 „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”, którego celem było wspomaganie i wspieranie jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego w budowaniu systemu wspierania rodzin, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez dofinansowanie zatrudnienia asystentów rodziny. Na realizację tego programu pozyskano kwotę **40 000,00 zł, co pozwoliło pokryć koszty zatrudnienia 4 asystentów rodziny w okresie od maja do grudnia 2015r. Wkład własny to kwota **10 698,90 zł**.**

V. Rekomendacje w 2016 roku

Budowanie i realizowanie gminnego systemu wspierania rodzin wieloprogowych jest zbiorem mechanizmów i oddziaływań na rzecz tych rodzin oraz wyznacza kierunki podejmowania inicjatyw i działań na rzecz wspierania rodzin.

W 2016 roku za kluczowe i ważne przyjęto:

- realizację i intensyfikację działań profilaktycznych i metod pracy z rodziną, mających na celu utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku; prowadzenie różnorodnych form Środowiskowej pomocy rodzinom dysfunkcyjnym;
- realizację i wzmocnienie działań asystentów rodziny poprzez prowadzenie systematycznej i bezpośredniej pracy z rodziną mającą trudności w prawidłowym funkcjonowaniu;
- doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji, mających kontakt z dzieckiem i jego rodziną;

- wspomaganie funkcjonowania rodzin z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez rozwój systemu wsparcia rodziny i profilaktykę oraz usługi wysokospecjalistyczne (wsparcie psychologa, prawnika, konsultanta do spraw uzależnień, terapeuty rodzinnego);
- realizowanie i doskonalenie kompleksowego i spójnego systemu wspierania rodziny oraz opieki nad dzieckiem i rodziną poprzez działania asystentów rodziny, zespołów interdyscyplinarnych;
- kontynuowanie realizacji zadań, wynikających z programów z zakresu wspierania rodziny;
- podnoszenie kwalifikacji- szkolenia dla pracowników socjalnych, asystentów rodziny.

Dotychczasowe doświadczenia wykazały, że praca asystentów rodziny przynosi oczekiwane efekty - przede wszystkim z uwagi na elastyczny, nienormowany czas pracy, dostosowany do rytmu życia rodziny i jej potrzeb.

Mobilność i dyspozycyjność asystentów oraz zasada indywidualnej odpowiedzialności za wyniki pracy z rodziną przyczyniają się do osiągania pozytywnych rezultatów. Stąd potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych asystentów rodziny oraz przyjęcia odpowiedniego programu szkoleń w celu zapewnienia kompetentnej kadry.

W Gminie Świątki jest wiele rodzin, które potrzebują ciągłego wsparcia asystenta rodziny. W 2015 roku aż 49 rodzin (160 osób w rodzinach) otrzymało pomoc z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Zgodnie z ustawą na jednego asystenta rodziny przypada maksymalnie 15 rodzin, czyli w naszej gminie trzeba byłoby zatrudnić 4 asystentów rodziny, niestety istnieją liczne przeszkody w realizacji zadania zgodnie z potrzebami mieszkańców gminy, wśród nich należy wymienić bardzo duże nakłady finansowe związane z zatrudnieniem asystentów rodziny, wysokie wymagania ustawodawcy w zakresie kwalifikacji osób mogących pełnić funkcję asystenta rodziny a także brak zgody rodzin do objęcia ich tą formą wsparcia. Od 1 stycznia 2015 roku ustawa nałożyła na Gminę obowiązek zatrudnienia asystenta rodziny w przypadku zaistnienia trudności w rodzinie.

Przewidywany dla Gminy koszt utrzymania dzieci w pieczy zastępczej w 2016 roku kształtuje się na kwotę około 20.000,00 zł.

W 2016 roku zaplanowano zatrudnienie jednego asystenta rodziny na umowę o pracę od dnia 1 lutego br. w ramach środków własnych oraz gdy tylko będzie taka możliwość, dwóch asystentów w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej. Ponadto zaplanowano zatrudnienie 3 asystentów rodziny, w ramach Projektu „Wsparcie rodzin w Gminie Świątki”, który ma być realizowany w ramach Poddziałania 11.2.3 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020. Projekt ma na celu wsparcie rodzin wieloprotblemowych w radzeniu sobie z trudnościami życiowymi w tym przede wszystkim w problemach opiekuńczo wychowawczych. Zatrudnieni asystenci pracowaliby z rodzinami uczestniczącymi w projekcie.

Wskazane jest podejmowanie działań przede wszystkim profilaktycznych i wspomagających. W celu osiągnięcia zamierzonych efektów konieczne jest dalsze interdyscyplinarne współdziałanie wielu służb i organizacji działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca zespołowa stanowić będzie pewne i kompleksowe wsparcie rodzin.